

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. IV. Quæ sit ratio formalis, sub qua spes ut distincta ab aliis virtutibus
suum objectum respicit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

Tom. II.

Deum visus est summum bonum nostrum.

nego etiam antecedens, quia licet Deus ratione suae bonitatis intrinseca sit in se summè bonus, non tamen est bonum nostrum ut actu conveniens nobis, nisi actu nobis conjungatur, quod in patria fit per visionem. Ad probationem concedo ideo visionem esse nobis bonam, quia per eam ut adeptionem fit, ut Deus, qui in se summè est bonus, sit bonum nostrum, id est actu nobis conveniens: & idem proportionaliter est dicendum in exemplo de cibo & actu gustandi ibi adducto: itaque cum dicimus Deum per visionem esse bonum nostrum, non significamus ei addi aliquam bonitatem, in ordine ad nos, sed solum addi hoc quod est esse actu bonum nostrum, vel nobis conveniens. Cum autem Deus Abrahamæ dixit se futurum ejus mercedem, aut sensus est, ego tibi mercedem accumulatissimam referam, unde Abraham respondit: Domine Deus quid dabis mihi: vel sensus esse potest formalis, & tunc in illâ promissione adeptio & possessio ejusdem boni includitur, sicut si mercenario fieret promissio de pretio pro suo labore, includeretur possessio ejusdem pretii.

Illorum verborum, Ego sum merces tua magnanimis, duplex esse potest sensus.

X. Delectatio orta ex visione beatificâ, non Deum solum, sed etiam visionem habet pro objecto.

Datur cognitio vel formaliter vel virtualiter reflectens supra visionem.

Duplex distingui debet delectatio de Deo.

XI. Bruto per visionem conjungitur color, quando de illo delectatur.

Ad tertium nego antecedens quoad delectationem de objecto adaequato. Ad primum medium in contrarium Respondeo art. 1. ait: visionem cognosci, sive quia actus potentia immaterialis virtute reflectit supra se, & quando directè tendit in objectum, virtuali reflexione tendit in seipsum, ita ut visio in beatis duplex munus præstet respectu delectationis scilicet & objecti quod, in quantum est adeptio Dei, & conditionis sine qua non, in quantum est cognitio sui ipsius, sive quia cognoscitur per aliam cognitionem expressè reflexam, quæ æquè inseparabiliter sequitur ad visionem ac ipsa delectatio, & sicut non potest voluntas beati intellectum avertere à cognitione Dei, ita neque à cognitione suae visionis, eum in hujusmodi suspensione non reperiatur ratio boni, saltem juxta potentiam ordinariam. Neque delectatio quæ habetur de visione ita cognitâ est distincta ab ea quæ consequitur ad visionem ut est adeptio Dei, quamvis verum sit delectationem hanc distingui ab aliâ delectatione, quæ habetur de bonis Dei ut sunt bona ipsius, quæ pertinet ad amorem amicitia, & ad quam visio non concurrat ut adeptio & ex consequenti neque ut objectum quod, sed solum ut conditio sine qua non.

Ad exemplum de bruto, nego antecedens, color siquidem eo casu conjungitur bruto per visionem tanquam per adeptionem, & ideo necesse est visionem esse objectum quod suae delectationis, & ad hoc satis est visionem cognosci ab eo sensu interno, ad quem pertinet cognoscere operationes sensuum externorum, quod tribui à Philosophis solet sensui communi.

SECTIO QUARTA.

Quæ sit ratio formalis, sub qua Spes ut distincta ab aliis virtutibus suum objectum respicit.

I. Dicunt aliqui Deum sub ratione ardui esse objectum formale Spei.

PRIMUS dicendi modus est objectum proprium Spei ultimò constitutum cum suâ ratione formali sub qua, esse quidem Deum visum, non sub ratione boni, sed sub ratione ardui, excellentis, & gloriosi: ita Divus Bonaventura

in 3. d. 26. art. 7. quæst. 4. Durandus ibidem quæst. 3. num. 6. quoad rationem sub qua, & Richardus art. 4. quæst. 1. quamvis dicat arduitatem non consistere in difficultate quoad adeptionem, sed in excellentiâ bonitatis.

Ratio, quam suae opinionis reddunt hi auctores, est: ad hoc namque infunditur nobis Spes, ut per illam mens erigatur ad superandam arduitatem, quæ reperitur in consecutione finis, quem intendimus. Confirmatur, nam hac conditione additâ bono ut differentiâ essentiali limitante, intelligitur sufficienter constitutum proprium Spei, ergo &c.

Secunda sententia est, Deum sub ratione misericordiae, liberalitatis & potentiae esse objectum Spei. Fundamentum hujus sententiae sumitur ex Concilio Tridentino sess. 6. cap. 6. ubi ait peccatores convertendo se ad divinam misericordiam, in Spem erigi, ergo motivum formale sperandi est divina misericordia. Hinc sæpè in Scripturâ Spes nostra tribuitur promissionibus Dei: Psalm. 118. Respondebo exprobrantibus mihi verbum, quia speravi in sermonibus tuis, & rursus: Memor esto verbi tui servo tuo, in quo mihi Spem dedisti. Divus Thomas etiam quaestione unicâ de Spe, quæ est 7. de spirit. creatoris art. 1. ait: Sicut formale objectum Fidei, est veritas prima, per quam sicut per quoddam medium assentimur eis, quæ creduntur, quæ sunt materiale objectum Fidei; ita etiam formale objectum Spei est objectum divinae potestatis (intellige saltem præsuppositivè, ut infra) propter quod tendit motus Spei in bona sperata, quæ sunt objectum materiale Spei.

Probatur secundò: quantumcumque enim quis sit potens conferre bonum, si non sit liberalis, & misericors, non poterit res illa ab eo sperari, quia non necessariò facit omne quod potest, sed quæ liberè statuit, vel promittit, & è contra licet sit liberalis, si non sit potens conferre, non poterit ab illo aliquid sperari, ergo Deum esse liberalem & potentem ad conferendum id quod speratur, est objectum Spei, quod ex utroque coalescit, sicut in materiâ de Fide dixi veracitatem ex scientiâ & bonitate consistere: non est autem potens Deus hujusmodi bona conferre, nisi prout est omnipotens, ergo.

Tertia sententia est aliorum, qui aiunt Deum sub ratione justitiae & fidelis esse objectum formale Spei. Fundamentum est, quia collatio beatitudinis est corona Justitiae, & præmium laborum, quod promittit Deus, qui non mentitur, ergo motivum sperandi beatitudinem est Justitia, quæ Deus unicuique dat secundum merita, & fidelitas, per quam promissa complet.

Quarta sententia eorum est, qui putant hoc objectum esse Deum ut summum bonum nostrum, amabile amore concupiscentiae, & quasi in amantissimum commodum: ita Scotus in 3. d. 26. quæst. unicâ, §. Ad quaestionem vero, ubi propterea docet ex Divo Anselmo de casu Diaboli. c. 4. actum Spei esse desiderium voluntatis prout habet affectum commodi, id est prout respicit Deum non ut est bonus in se, sed ut bonum est, & quasi commodum nostrum. Idem docet Gab. quæst. unicâ, art. 1. §. Pro quo nota: & art. 2. in probatione 2. & 3. conclusionis, Major 3. d. 23. quæst. 1. Almai in principio moral. tractatu 2. cap. 7. Medina 1. 2. quæst. 62. artic. 3. Suarez 3. parte, tom. 1. quæst. 7. in com. art. 4. ante disput. 19. & docti quidam recentiores. Imo Divus Thomas art. 6. ubi in hoc distinguit Spem à Charitate,

II. Ratio cur affirmet nonnulli fundi Spem ad superandam difficultatem. III. Plurimè alii Deum sub concepta misericordia constitutere objectum formale Spei. IV. Potentia sit liberalitate, & liberalitas sine potentia non proficit. V. Asserunt nonnulli Deum ut justum & fidelem esse objectum formale Spei. VI. Dicunt alii Deum ut summum bonum nostrum constitutere hoc objectum. VII. Differentia inter Spem & Charitatem à Divo Thema assignata.

à Charitate, quòd Charitas unit hominem Deo, Spes verò facit tendere in Deum ut est quoddam bonum possidendum à nobis.

VII. Ratio formale Spei esse debet bonum ali- quod alliciens voluntatem.

Ratio hujus opinionis est primò, quia objectum Spei esse debet aliquod bonum, à quo alliciatur voluntas ad superandum difficultatem, quæ in illius consecutione reperitur, & consequenter versari non potest circa arduum vel difficultatem in obtinendo, ita ut ea sit ratio formalis, cum hoc potius habeat rationem mali, & consequenter non potest esse primum motum movens voluntatem ad superandum difficultatem, sed potius deterreret, unde propter talem difficultatem potest voluntas illud bonum respicere; debet ergo esse aliquod bonum alliciens & non creatum, eo quod Spes virtus sit Theologica, ergo increatum, & Deus, Deus autem non potest esse objectum Spei, ut bonum in se, quia sic est bonum specificans Charitatem, ergo ut est bonum nobis: patet consequentia, Spes siquidem & Charitas sunt duæ virtutes distinctæ, & consequenter cum utraque Deum respiciat, assignanda est aliqua inter eas distinctio ex parte objecti formalis, quæ non potest esse alia, nisi illa duplex ratio bonitatis in Deo, ergo.

VIII. Tandem dicunt alii, Deum non peculiariter ratione, sed prout ab omnibus perfectionibus abstracti, esse objectum formale Spei.

Quinta demum sententia est Vasquez 1. part. tom. 1. d. 84. cap. 1. & tom. 2. d. 235. cap. 4. & 1. 2. tom. 1. disp. 15. cap. 1. & præcipue 3. part. tom. 1. d. 43. cap. 2. num. 6. & aliorum Recentiorum, qui licet cum prædictis in eo conveniant quod objecta sperata vocent objecta materialia, rationem tamen formalem dicunt esse Deum, non secundum misericordiam, liberalitatem, vel aliam specialem rationem, sed prout est is à quo beatitudinem supernaturalem speramus; sicut enim inquirunt, Charitas fertur in bonum divinum, & pulchritudinem, non quæ ex speciali aliqua perfectione, sed quæ ex omnibus confurgit, ita Spes fertur in Deum, ut ab ipso speramus, non propter unam vel alteram rationem, sed prout à suis divinis perfectionibus habet ut ab ipso jure sperare possimus.

IX. Cur nullam peculiarem Dei perfectionem pro objecto formale Spei statuendam existimant hanciores.

Ratio autem cur hi Auctores nullam specialem assignandam putant perfectionem, ea esse videtur, quia si aliqua specialis, liberalitas, exempli gratia, assignetur, eodem modo assignari posset fidelitas, vel justitia, vel misericordia, quæ non minus sunt principia bonorum, quæ à Deo habemus, quam liberalitas, ex quo fieret tot esse posse Spes, virtutes Theologicas essentialiter distinctas, quot possumus considerare in Deo perfectiones formaliter diversas, quæ sunt principia bonorum, quæ à Deo speramus, quælibet siquidem illarum sufficeret ad virtutem constituendam. Quam rationem satis convincere existimo trium priorum sententiarum falsitatem. Harum omnium opinionum fundamentis satisfaciet infra, Sectione sexta.

SECTIO QUINTA.

Declaratur in quo ratio formalis Spei Theologica consistat.

I. Ratio sub qua objectum terminat actum Spei, est esse acquisibile à Deo.

PRIMA Conclusio: Ratio formalis sub qua objectum immediatum terminat actum & habitum Spei, est esse acquisibile per vires acceptas ex auxilio Dei, & à Deo. Probatum primò auctoritate D. Thomæ, qui hic, art. 1. dicit bo-

R. P. Comptoni Theol. Schol. Tom. II.

num quod speramus terminare actum Spei nostræ in quantum est possibile nobis per divinum auxilium; & art. 7. vitam æternam ait esse objectum Spei, ut ad eam possimus pervenire per divinum auxilium: quæstione etiam sequenti art. 2. asserit objectum principale Spei esse beatitudinem æternam, secundum quod est possibile haberi ex auxilio divino, id est à Deo; neque enim cum aliis existimo Deum solum ingredi rationem formalem, vel præcisè ut est dans beatitudinem, vel cum aliis præcisè ut præbet auxilia ad bona opera, quibus eam promeremur, sed ut ab eo beatitudinem quomodocumque, assequimur, & alia in ordine ad ipsam.

In quo juxta Doctorem Angelicum sita sit ratio formalis objecti Spei.

Secundò probatur: Communis namque ratio sub qua respectu affectus prosecutionis in genere, consistit in appetibilitate quæ convenit objecto secundum se quasi ad modum allicientis ad prosecutionem; ergo etiam specialis ratio sub qua respectu particularis affectus prosecutionis, scilicet Spei, sita est in speciali modo appetibilitatis, qui explicatur per esse acquisibile à Deo, & per divinum auxilium: patet consequentia, sicut enim ratio sub qua respectu prosecutionis in communi explicatur per ordinem ad prosecutionem in communi, & juxta ejus exigentiam, ita etiam ratio sub qua respectu particularis prosecutionis, scilicet Spei, explicari debet in ordine ad prosecutionem peculiarem, & juxta ejus exigentiam, cum ergo affectus Spei versetur circa suum objectum ut possibile obtineri per divinum auxilium, ut conclusione sequenti probabo, in eo constituenda erit ejus ratio sub qua, quòd objectum sit acquisibile per divinum auxilium.

II. Communis ratio sub qua convenit objecto prout est alliciens ad prosecutionem.

Spes versatur circa suum objectum ut est possibile haberi per divinum auxilium.

Secunda conclusio: Deus ut conferens nobis beatitudinem, & auxilia ad eam requisita, seu beatitudo nostra ut à Deo obtinenda, & quæ ad eam prærequiruntur, est objectum adequatum Spei quoad rationem objectivam, seu motum formale, cui innititur Spes, sicque nec Vasquez adequatam rationem objectivam assignavit in eo quod sit bonum à Deo obtinendum, neque rectè moderni aliqui, ut se illi opponant, asserunt solum bonum obtinendum pertinere ad primariam rationem objectivam, non autem causam efficientem, & media, per quæ obtineatur.

III. Declaratur in quo ratio formalis adequata Spei Theologica consistat.

Verius itaque existimo, ad primariam rationem Spei tanquam proprium ipsius conceptum pertinere, ut animus propter Deum auxiliatorem & datorem ipsi innitens se erigat ad sperandum; sicut propter ipsum dicentem se erigit ad credendum ea, quæ alioquin non crederet. Unde in divinis literis sæpè dicitur Spem nostram niti Deo; sic Psalm. 90. Quoniam tu es Domine Spes mea, & alibi: Spera in Deo, id est, innitere illi ut auxiliatori, & datori boni quod speratur, hoc verò non materiale objectum, sed motum formale denotat: nec se habet extrinsecè auxilium Dei, sed sicut veracitas in Fide.

IV. Ad Spem pertinet, ut qui Deo auxiliatori & datori innitens erigatur ad aliquid profectendum.

Probatum hoc primò auctoritate Concilii Tridentini sess. 6. de Justificatione cap. 13. ubi dicitur: Tame si in Dei auxilio firmissimam Spem collocare & reponere omnes debent, &c. quo nihil clarior dicitur ad significandum auxilium divinum, & Deum ut causam efficientem esse fundamentum cui Spes innititur.

V. Probatum auctoritate Concilii Tridentini.

Secundò ostenditur ratione, & præcipue quod hoc sit speciale in Spe, quia dum aliarum virtutum effectus & objecta explicant Theologi, non meminerunt causæ efficientis, vel mediæ, quibus assequantur homines bonum, quod intendunt,

VI. In solâ Spe explicandâ mentionem faciunt Theologi causæ efficientis & mediæ.